

تحولات بازار نفت طی ده ماه نخست ۲۰۱۶ از نگاه سازمان اوپک

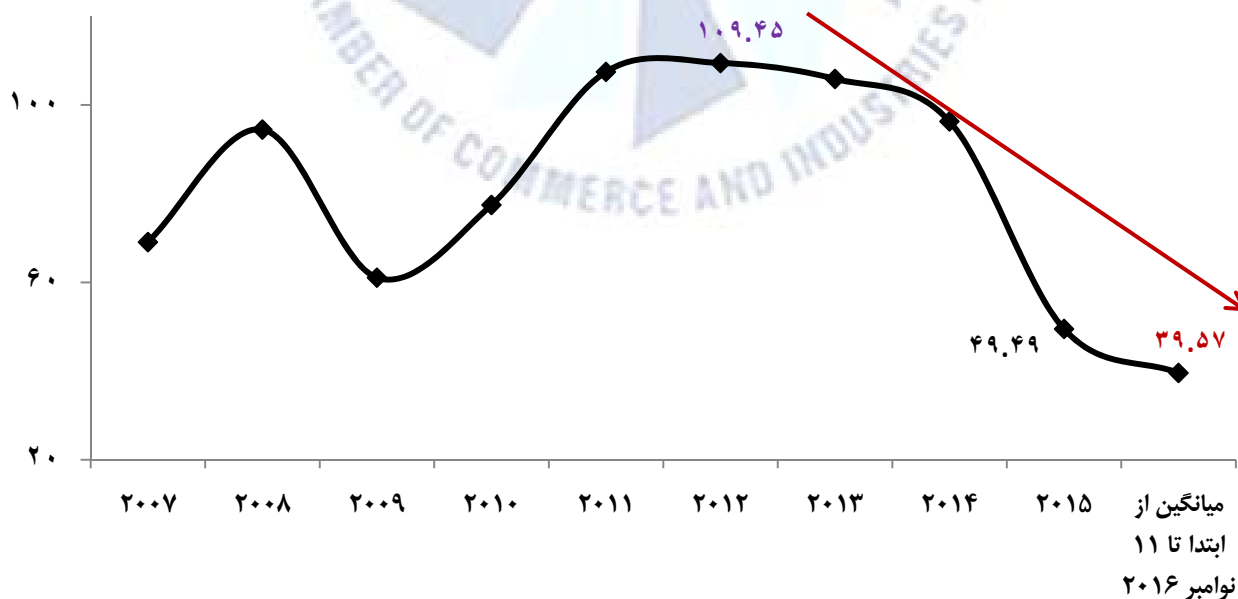
قیمت نفت

میانگین قیمت نفت سبد مرجع اوپک^۱ (ORB) در اکتبر سال ۲۰۱۶ با افزایش ۱۱.۶ درصدی نسبت به سپتامبر همین سال، بهبود یافت و به رقم ۴۷.۸۷ دلار در هر بشکه رسید که بالاترین رقم طی ۱۵ ماه گذشته منتهی به اکتبر ۲۰۱۶ بود. افزایش مذکور بدنبال نشست الجزایر کشورهای عضو اوپک برای یافتن راهکارهایی به منظور تعادل بخشی به بازار اتفاق افتاد. علی رغم افزایش مذکور میانگین قیمت نفت ORB در سال ۲۰۱۶ منتهی به اکتبر برابر با ۳۹.۴۵ دلار در هر بشکه بود که ۲۴ درصد کمتر از متوسط قیمت در دوره مشابه سال ۲۰۱۵ بود.

میانگین قیمت نفت سبد اوپک از ابتدای سال ۲۰۱۶ تا ۱۱ نوامبر همین سال معادل ۳۹.۵۷ دلار در هر بشکه بوده که تقریباً ده دلار کمتر از متوسط رقم کل سال ۲۰۱۵ است.

بنا به گزارش سازمان اوپک، کاهش ذخایر نفت نیز در افزایش قیمت نفت در اکتبر ۲۰۱۶ موثر بوده است. دو برابر شدن تعداد چاههای حفاری در امریکا و تقویت دلار امریکا اثر معکوسی بر افزایش قیمت گذاشته و ثبات آن را متزلزل خواهد نمود. کاهش قیمت ORB از ۴۷.۸ از میانگین قیمت اکتبر ۲۰۱۶ به ۴۱.۵۴ دلار در هر بشکه در ۱۱ نوامبر ۲۰۱۶ شاهدهی بر عدم پایداری افزایش قیمت نفت است.

نمودار ۱ - روند تغییر میانگین بهای نفت سبد اوپک (دلار در هر بشکه)

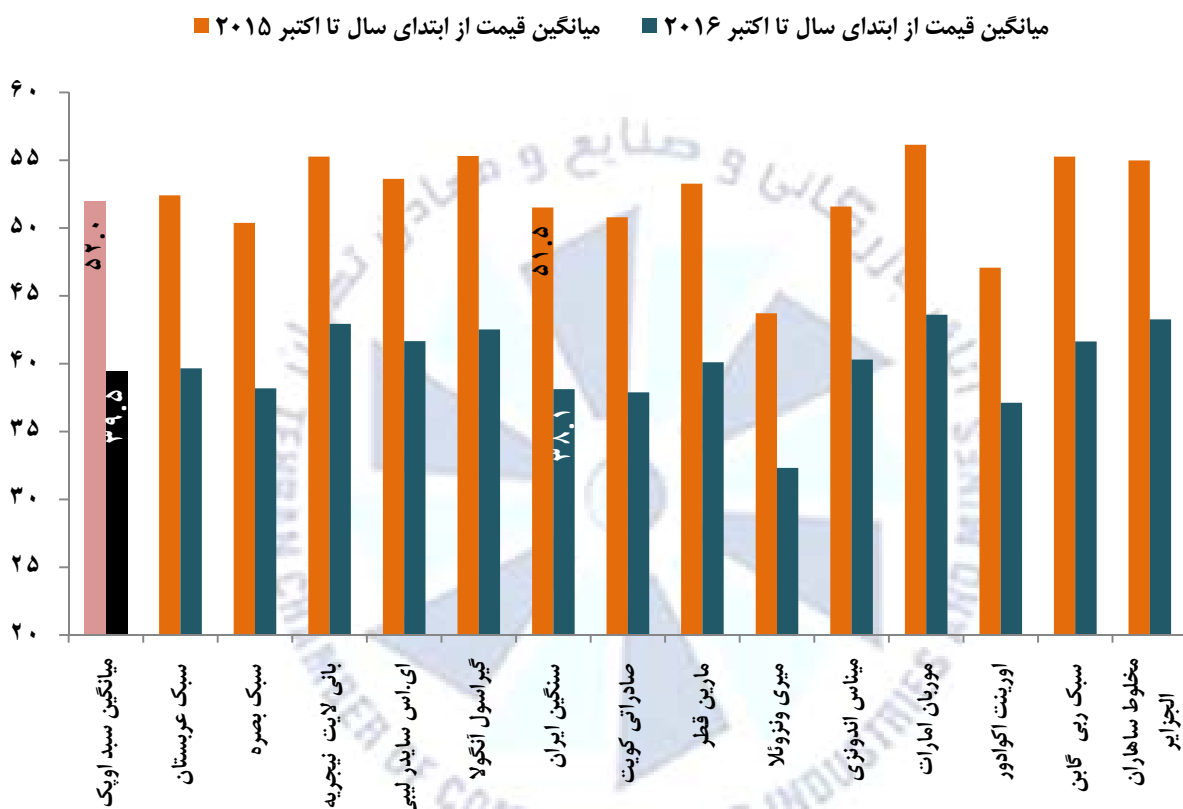
^۱ OPEC Reference Basket

معاونت بررسی های اقتصادی

قیمت نفت سبک اوپک میانگینی از قیمت ۱۴ نوع نفت خام تولیدی در کشورهای مختلف است. همان طور که در نمودار ۲ مشاهده می شود کاهش میانگین قیمت ORB از ابتدای سال تا اکتبر ۲۰۱۶ شامل همه انواع نفت خام های زیر مجموعه شده است. متوسط بهای نفت سنگین ایران نیز که از ابتدای سال ۲۰۱۵ تا پایان اکتبر حدود ۵۱.۵ دلار در هر بشکه بود به ۳۸.۱ دلار در هر بشکه در مدت مشابه در سال ۲۰۱۶، کاهش یافته است.

نمودار ۲- مقایسه میانگین و اجزاء بهای ORB (دلار در هر بشکه) در دو بازه زمانی منتخب

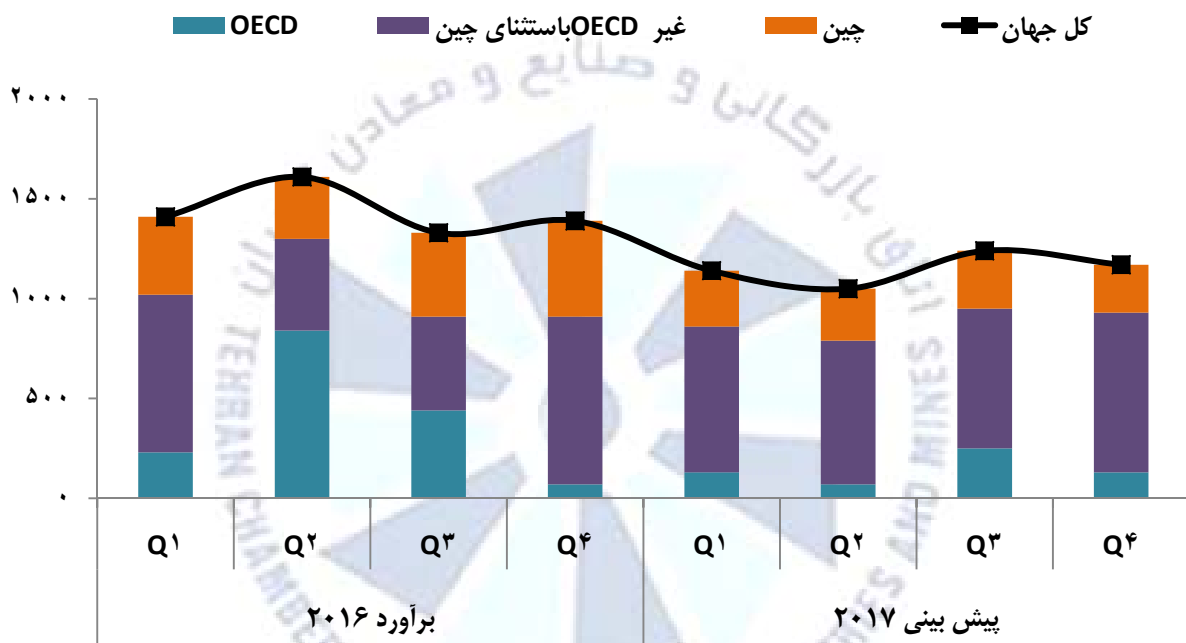
منبع داده ها: سازمان اوپک

تقاضای نفت

بر اساس برآورد سازمان اوپک میانگین تقاضای نفت خام در جهان در سال ۲۰۱۶ برابر با ۹۴.۴ میلیون بشکه در روز خواهد بود که ۱.۲۳ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط رقم تقاضا در سال ۲۰۱۵ است. همچنین این سازمان پیش بینی کرده است که رقم کل تقاضای نفت جهان برای سال ۲۰۱۷ با رشد ۱.۱۵ میلیون بشکه در روز، به حدود ۹۵.۶ میلیون بشکه در روز برسد.

تفکیک تقاضای فصلی نفت خام به کشورهای عضو سازمان OECD، کشورهای غیر عضو سازمان OECD (باستثنای کشور چین) و کشور چین برای بازه های فصلی سال ۲۰۱۶ (نمودار ۳) نشان می دهد که ۳۵ درصد از متوسط افزایش ۱.۴ میلیون بشکه در روز نفت طی سه فصل نخست ۲۰۱۶ مربوط به افزایش تقاضای کشورهای عضو سازمان OECD، ۲۶ درصد مربوط به افزایش تقاضای کشور چین و ۴۰ درصد مابقی مربوط به سایر کشورهای جهان بوده است.

نمودار ۳ - ترکیب افزایش فصلی تقاضای نفت (هزار بشکه در روز)

منبع داده ها: سازمان اوپک

تقاضای کشور چین به نفت در سال ۲۰۱۴ حدود ۱۰.۴۶ میلیون بشکه در روز بود که در سال ۲۰۱۵، به میزان ۳۷۰ هزار بشکه در روز افزایش یافت. سازمان اوپک برآورد کرده است که تقاضای کشور چین به نفت خام در سال ۲۰۱۶ به حدود ۱۱.۲۳ میلیون بشکه در روز برسد که به معنی کاهش ۹۰ هزار بشکه ای در روز افزایش تقاضای این کشور در مقایسه با رشد تقاضا در سال ۲۰۱۵ است.

در همین حال برآورد شده است که میزان رشد تقاضای کشور هند به نفت از ۲۱۰ هزار بشکه در روز در سال ۲۰۱۵ به ۲۹۰ هزار بشکه در روز در سال ۲۰۱۶ افزایش یابد به نحوی که تقاضای این کشور در سال ۲۰۱۶ به رقم ۴.۳۴ میلیون بشکه در روز نزدیک خواهد شد.

معاونت بررسی های اقتصادی

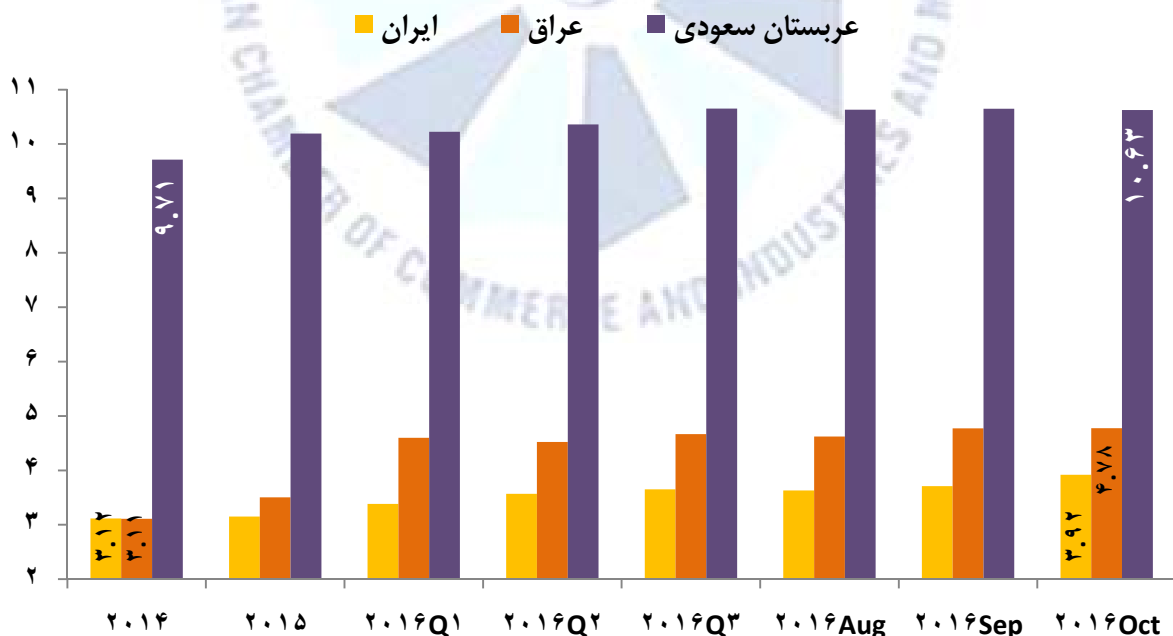
بنظر می رسد اگرچه بخشی از کاهش رشد تقاضای نفت کشور چین و افت تقاضای کشورهای امریکای لاتین توسط افزایش رشد تقاضای کشور هند و کشورهای افریقای در سال ۲۰۱۶ جبران خواهد شد ولی افزایش تقاضای مذکور، کاهش رشد تقاضا از ۱.۷۵ میلیون بشکه در روز سال ۲۰۱۵ به ۱.۲۳ میلیون بشکه در روز سال ۲۰۱۶ را جبران نخواهد کرد.

عرضه نفت خام

میزان عرضه جهانی نفت در ماه اکتبر ۲۰۱۶ با افزایش ۹۷۰ هزار بشکه در روز معادل ۹۶.۳۲ میلیون بشکه در روز گردید. افزایش میزان عرضه نفت در کشورهای غیر عضو سازمان اوپک به همراه تولید کنندگان گاز طبیعی مایع اعضاء اوپک (برابر با ۷۴۰ هزار بشکه در روز) و افزایش تولید نفت خام کشورهای عضو این سازمان (۲۴۰ هزار بشکه)، منشا افزایش ۹۷۰ هزار بشکه در روز مزبور بوده اند.

سهم اعضاء اوپک از تولید جهانی نفت خام در ماه اکتبر ۲۰۱۶ با ۰.۱ درصد کاهش نسبت به ماه سپتامبر همین سال به ۳۴.۹ درصد رسید.

نمودار ۴ - روند میزان تولید نفت خام کشورهای عربستان سعودی، عراق و ایران (میلیون بشکه در روز)

منبع داده ها: سازمان اوپک

معاونت بررسی های اقتصادی

بر اساس آمار منابع رسمی، افزایش تولید نفت خام در ماه اکتبر ۲۰۱۶ اعضای سازمان اوپک در مقایسه با ماه سپتامبر همین سال عمدتاً از محل افزایش تولید کشور نیجریه معادل با ۲۲۳ هزار بشکه در روز و رشد تولید کشور ایران با رقم ۲۱۰ هزار بشکه در روز، محقق شده است.

شایان ذکر است برآیند افزایش ۴۹۵ هزار بشکه ای تولید نفت خام برخی از کشورها با کاهش ۲۱۴ هزار بشکه در روز برخی دیگر (از جمله کشورهای آنگولا و عربستان سعودی) در نهایت منجر به افزایش ۲۸۲ هزار بشکه ای عرضه نفت خام کل کشورهای عضو سازمان اوپک شده است.

بالاترین ارقام تولید نفت خام در ماه اکتبر ۲۰۱۶ متعلق به کشورهای عربستان سعودی (۱۰۶۲ میلیون بشکه در روز)، عراق (۴۷۸ میلیون بشکه در روز) و کشور ایران (۳۹۲ میلیون بشکه در روز) بوده است. استمرار روند افزایشی تولید نفت خام کشور ایران طی سالهای ۲۰۱۵ و فصول اخیر ۲۰۱۶، قابل توجه است.

میزان تولید نفت خام ایران از میانگین ۳۰۱ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۴ به ۳۹۲ میلیون بشکه در اکتبر ۲۰۱۶ رسیده که از ۲۶ درصد رشد برخوردار بوده است. قابل توجه اینکه در سال ۲۰۱۴ تولید نفت خام کشور عراق نیز تقریباً مساوی تولید ایران بوده که با سرعت رشد بالاتری در مقایسه با ایران، در اکتبر ۲۰۱۶ به ۴۷۸ میلیون بشکه در روز، یعنی ۸۶۰ هزار بشکه در روز بیشتر از ایران، افزایش یافته است.

ذخایر نفت خام

مجموع ذخایر اثبات شده^۲ نفت جهان در پایان سال ۲۰۱۵ با ۲۰۴ میلیارد بشکه کاهش به رقم ۱۶۹۷۰۶ میلیارد بشکه رسید که در مقایسه با سال ۲۰۱۴، حدود ۰۱۴ درصد کاهش یافت. بیشترین مقادیر ذخایر نفت جهان در سال ۲۰۱۵ متعلق به چهار کشور ونزوئلا (۳۰۱ میلیارد بشکه)، عربستان سعودی (۲۶۶۶ میلیارد بشکه)، کانادا (۱۷۲ میلیارد بشکه) و ایران (۱۵۴۰۷ میلیارد بشکه) بوده که در مجموع ۵۲۸ درصد از کل ذخایر نفت جهان را در اختیار دارند.

نسبت میزان ذخایر به تولید^۳ (R/P) کشورها شاخص مهمی از حیث سنجش دوام یا عمر بهره برداری از این منابع بوده و مشخص کننده تعداد سالهایی است که می توان از ذخایر نفتی با فرض حفظ آخرین سطح تولید انجام شده، استفاده کرد. بالاترین نسبت مذکور متعلق به کشور ونزوئلا با رقم تقریبی ۳۱۳ سال و بعد از آن ایران حدود ۱۵۷ سال است (نمودار ۵).

^۲ ذخایر اثبات شده نفت به آن حجم از ذخایری اطلاق می شود که با اطلاعات زمین شناسی و مهندسی موجود و با در نظر گرفتن اطمینان قابل قبول، بتوان تحت شرایط موجود اقتصادی و عملیاتی آن را استخراج کرد.

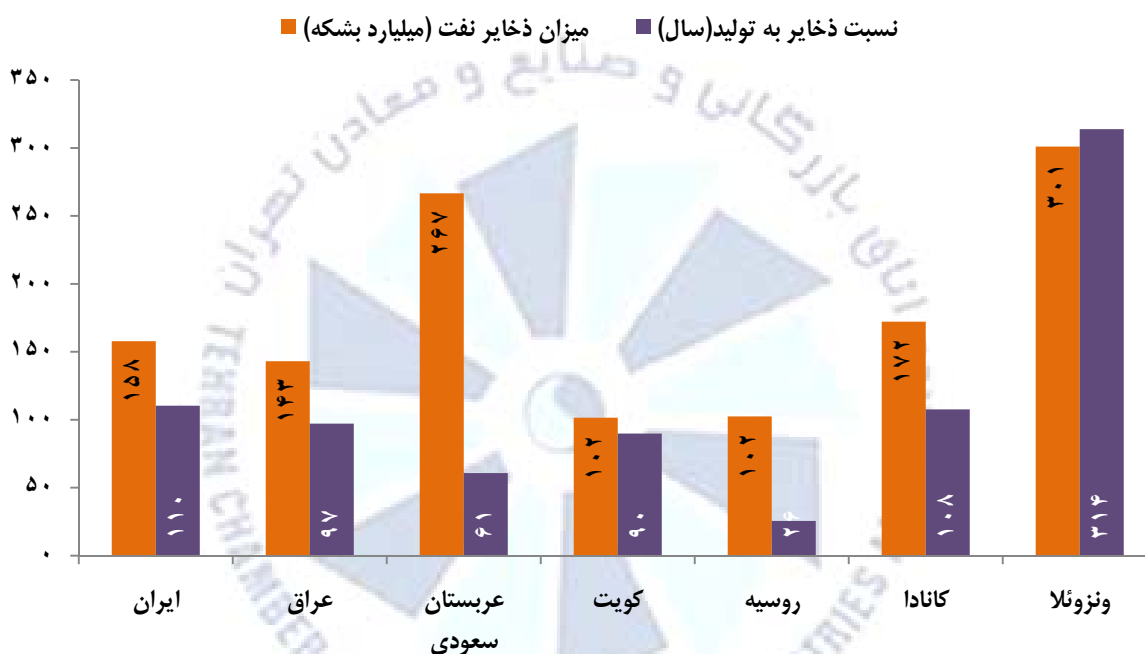
^۳ Reserves-to-production

معاونت بررسی های اقتصادی

میزان ذخایر نفت عربستان سعودی ۱.۷ برابر ذخایر ایران است ولی با توجه به میانگین تولید نفت ۱۰.۶ میلیون بشکه در روز، نسبت ذخایر به تولید این کشور، حدود ۶۰ سال است، یعنی در مقایسه با کشور ایران، ذخایر نفت عربستان سعودی ۵۰ سال زودتر از ایران با تمام خواهد رسید. بدیهی است با افزایش سطح تولید ایران و یا کاهش تولید عربستان، نسبت مذکور تغییر خواهد یافت.

نمودار ۵ - وضعیت ذخایر نفت و مدت دوام آن در کشورهای منتخب در سال ۲۰۱۵

منبع داده ها: BP